

Emre Yavuz ile Türkiye’de Sanat Alanında Özel Yetenekli Çocukların Müzik Eğitimi Üzerine Görüşme

SÖYLEŞEN: FİLİZ KANSU ÇELİK

Özet

1990 yılında doğan Emre Yavuz, 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun’dan faydalanarak, yurt dışında eğitim almaya giden son sanatçıdır. Emre Yavuz söz konusu kanundan faydalanarak müzik kariyerine 1998 yılında Kamuran Gündemir ile Hacettepe Üniversitesinde başladı. Sanatçı ilk ödülünü, en iyi çağdaş yorumcu dalında Ukrayna’ da 11 yaşındayken aldı. Sanatçı 4. Uluslararası Rosario Marciano Piyano Yarışmasındaki ilk ödülünü ‘olağanüstü sanatçı kişilik’ sıfatıyla Viyana’ da aldı. Lise yıllarında Fazıl Say ve Sanem Berkalp ile Bilkent Üniversitesinde kompozisyon üzerine çalıştı. Gürer Aykal, İbrahim Yazıcı, Rengim Gökmen gibi sanatçıların yönetiminde, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İzmir, Bursa, Antalya, Bilkent Senfoni Orkestraları, Borusan Filarmoni Orkestraları ile Mozart, Chopin, Tchaikovsky ve Rachmaninoff ‘ un eserlerini çaldı. Müzik alanında üstün ve özel yeteneğe sahip çocukların eğitimi hakkındaki görüşlerini aldığımız sanatçı, çalışmalarına günümüzde Viyana’ da devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenek, özel yetenek, sanat eğitimi, müzik eğitimi.

– RÖPORTAJ –

FİLİZ KANSU ÇELİK, kanfiliz@gmail.com

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı
ORCID ID:0000-0002-8999-3947

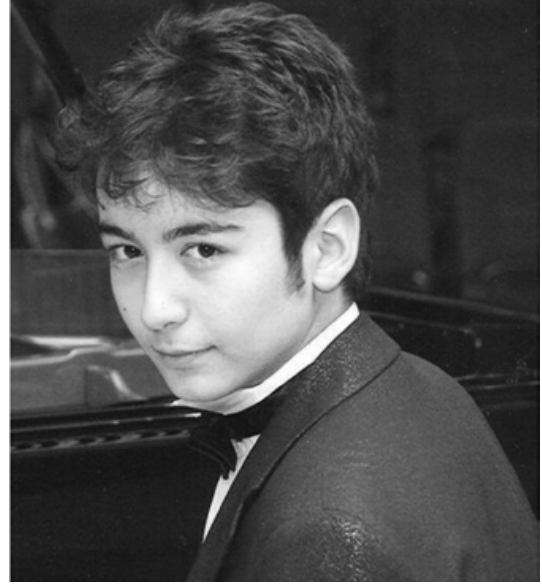
doi: <https://doi.org/10.47646/CMD.2020.223>

525

Çocuk ve
Medeniyet

Cilt: 5 Sayı: 10
2020/2: 525-529

Emre Yavuz, 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun'dan faydalanarak, yurt dışında eğitim almaya giden son sanatçıdır. Sanatçının, 15. Viyana uluslararası Piyano Yarışması'nda birincilik ödülü ve Schubert Özel Ödülü, 13. Uluslararası Schubert Piyano Yarışması üçüncülük ödülü, Kissingen Piyano Olimpiyatları birincilik ödülleri bulunmaktadır.

Üniversite yıllarına kadar üstün yetenekli bir çocuk olarak Türkiye'de Fazıl Say ve Sanem Berkalp'tan müzik eğitimi alan sanatçı, edindiği eğitim deneyimlerinden bahsetmiştir. Sanatçı, bir ulusun en kıymetli hazinelerinden olan üstün zekâlı ve özel yetenekli bireylerin müzik eğitimleri özelinde, sanat eğitimlerinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili düşüncelerini bizimle paylaşmıştır.

Filiz Kansu Çelik: *Türkiye'nin sanat alanında yetenek potansiyeli hakkında neler düşünüyorsunuz?*

Emre Yavuz: Türkiye'nin sanat alanında potansiyeli, bu alanlara yatırım yapıldığında verdiği sonuçlarla zaten kendi kendini gösteren bir durum. Yapılmadığında bile başarılanlara bakarak da bir fikir oluşturmak mümkün. Türkiye'nin her yerinden her zaman müthiş yetenekler çıkmıştır. Yalnız yeteneğe, bilgiye, emeğe, birikime ve yetkinliğe değer veren bir toplum olmayı başarmak gerek ilk önce, bu da günümüzün oldukça yerleşmiş başarı kültürüyle uyumlu bir dünya görüşü değil. Bütün bunlarla birlikte, imkânsızlıkları aşacak azme ve görev bilincine sahip olmak da bir yetenektir.

Filiz Kansu Çelik: *Sizce müzik alanında özel yetenekli bir bireyin eğitimi nasıl olmalı?*

Emre Yavuz: Öncelikle özel yetenekli birine uzaylı muamelesi yapmanın en büyük hata olduğunu söyleyeyim. Bu sadece çevre değil kişinin ailesi hatta kendine karşı kişinin kendisi için de geçerli. Böyle baktığımız zaman sihirli formüller aramaya başlıyoruz, hâlbuki müziğin kendisi ne kadar büyüdü de olsa, müzisyen olmanın çoğu yine çalışma, hem de yeteneksiz

gibi çalışma. Belki de bu çalışmaya ne kadar yer açarsanız o kadar yeteneğe destek olmuş olursunuz. Kişinin entelektüel ve çok yönlü eğitimi de önemli bir faktör. Tabi bütün bunları yaparken küçük adamlar ve küçük kadınlar yaratmayı amaçlamamalı; bir çocukluğunuz, bir gençliğiniz, bir hayatınız, bir karakteriniz olmazsa neyle müzik yapacaksınız? Lise dönemimde Bilkent'te Fazıl Say, Sanem Berkalp, Mahir Cetiz ve İbrahim Yazıcı ile kapsamlı, çok yönlü ve yoğun bir eğitim aldım, yoğun piyano dersleri, kompozisyon, tarih ve analiz, repertuar bilgisi, orkestrasyon, opera ve lied eşliği, hepsinde öyle bir donanım edindim ki halen ekmeğini yiyorum. Bu mesela, çok ideal bir model olabilir.

Filiz Kansu Çelik: *Sanatçı kimliğinizin gelişiminde kritik öneme sahip bir ders, eğitim, kurs vb. ve eğitmen var mı? Cevabınız evet ise gelişiminizdeki etkileri nasıl oldu?*

Emre Yavuz: Hocalardan yana her zaman çok şanslı oldum, farklı dönemlerde eğitim aldığım her birinden hayati şeyler öğrendim. Bugün çalışırken bazen parçanın bir yerinde “bu yaptığım Vardi sayesinde” “şuradan Kämmerling’in elinden geçtiğim ne kadar belli oluyor” dediğim oluyor. İyi ki hepsinden bu kadar değerli şeyler aldım.

2003'te devlet desteği kesilip özel burs imkânlarıyla Berlin'e gittiğimde bir sürü bürokratik engele takıldım ve neredeyse hocasız bir şekilde bir yıl boyunca oradan oraya savruldu. Bunun üzerine Fazıl Say beni Sanem Berkalp ile eş hoca olarak eğitim vereceği sınıfına, Bilkent'e davet etti. On iki yaşında bir çocuk için bu kadar uzun süre hocasızlık ve başboşluk bir felakettir, nitekim Bilkent'e gidip Sanem Hoca'yla ilk dersimi yaptığımda enkaz halindeydim. Sonradan Sanem Hoca anlattı: Bu ilk dersten sonra Fazıl Hoca'yı arayıp “durum çok kötü” demiş. Ve yoğun bakım gibi bir müdahaleyle, yoğun dersler ve egzersizlerle oradan döndürdü beni, iki ay gibi bir sürede. O dönemdeki öğrendiklerim ve o “atak” psikolojisi, sonradan üstüne birçok şey koyarak ilerlediğim bir kazanım oldu.

Filiz Kansu Çelik: *Türkiye’de ve Avrupa’da aldığınız eğitimleri karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?*

Emre Yavuz: Türkiye’de müzik hocaları, ya da en azından benim içinden geldiğim ekol, öğretmen-öğrenci ilişkisini hayat koçluğu olarak ele alan bir ekol. Dezavantajları da olmakla birlikte bunun, Avrupa’daki mesafeli, öğrencinin öğretmenle haftada bir veya iki saat muhatap olduğu öğretmenlik modelinin ilk başta beni biraz bocalattığını ve bunun Avrupa’daki eğitim için bir dezavantaj olduğunu düşündüğümü de söylemeliyim.

Filiz Kansu Çelik: *Müzik alanında yetenekli çocuk ve gençlere yol gösterici olarak neler söylemek istersiniz?*

Emre Yavuz: Biraz karamsar olacak belki ama şunu söyleyebilirim: “başarı” dediğimiz şey genelde yetenek, çalışma, maalesef para ve maalesef şans gerektiriyor. Dünya, insanlar, hayat, çevreniz size hiçbir şey borçlu değil, talep edecek ve gidip alacak cesareti göstermek, direnmek, savaşmak sizin göreviniz. Bunları yaparsanız bile başarılı olacağınız kesin değil, çünkü yaşam adil bir şey değil en başta, ama yapmazsanız olmayacağınız kesin. Ve kimseyle yarışmayın, sizi kimsenin alt edemeyeceği tek şey kendiniz olmak.

Filiz Kansu Çelik: *Milli Eğitim Bakanı olsanız Türkiye’de eğitim alanında neleri değiştirirsiniz?*

Emre Yavuz: Ben elbette ancak müzik eğitimiyle ilgili konuşabilirim. Ama varsayalım ki elimde böyle bir imkân var. Türkiye’deki eğitim kurumlarının sanatsal ideallerle ilgili sorunlarından da önce, çok temel altyapı sorunları var. Enstrüman, ekipman, mekan ve bakım konusunda çoğu konservatuar, abartmıyorum, içler acısı halde. Öğrencilere gerekli çalışma imkânlarını sağlamak, bir müzik eğitim kurumu için bir lütuf değil, bir sorumluluktur. Bugün çoğu konservatuarın kendi binası bile yok, kullanılan binalar dökülüyor, içlerinde çalışma için yeterince oda yok, olan odalar bazen öyle kötü ki köpek bağlansanız durmayacak cinsten. Bazı konservatuarlarda ahı gitmiş vahı kalmış durumda olmayan, göstermelik bir tane piyano

bile yok. Düzgün piyano bile olmayan yerde kim neyin müziğini ne kadar öğrenebilir? Ne kadar tekrar etsem az: Çalışmak her şeyin başı - bunun gerçekleştirilemediği kurumlarda sağlıklı eğitim verilemez. Bu kurumlar -elbette hâkim ideolojinin en kolay gözden çıkardığı yerler oldukları için- çok uzun zamandır kelimenin tam anlamıyla kaderlerine terk edildiler. Öte yandan son yıllarda -iyi ki- gündemimize giren liyakat konusu ne yazık ki bu kurumlarda da bir sorun. Bu da bizim ülkemizin “ilericilerinin” ikiyüzlülüğü. Bir akademik dönem boyunca öğrencilerin en fazla birkaç kere gördüğü öğretmenler var. Bütün bunlara ek olarak bir klasik müzisyenin gelişimi için pratiğin, yani sahneye çıkma pratiğinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilik boyunca orkestra, oda müziği ve solo alanlarında öğrencilerin gerçekten işlerini yapma pratiğini edinecekleri olanakları geliştirmek ve onları çeşitli kurs, değişim, ziyaret vb. programlarıyla dünyanın geri kalanıyla ve başka yerde kendi nesillerinin neler yaptığıyla bağlantı içinde tutmak, bunu teşvik etmek, okuldaki sınıflarda yapılan dersler kadar eğitimin bir parçası haline getirmek gerekir. Öğretmeninizle çok ders yaparak ve evinizde çok çalışarak iyi müzisyen olamazsınız. Dünyayı, hayatı keşfetmek, anlatacak şeylere sahip olmak lazım. En önemlisi de bunun normal bir meslek olmadığını, benliğinizin bir parçası olduğunu, enstrümanınızın aslında kendiniz olduğunu ve tabii, müzisyen olmanın ne büyük bir şans, bir lütuf olduğunun farkında olmak lazım. Bu iş ancak aşkla yapılıyor, ama âşık olunması bir işimiz olduğu için çok da şanslıyız.

Filiz Kansu Çelik: *Çok kısa bir süre önce yeni bir kayıt tamamladınız, Sanat yaşamınızda geleceğe yönelik neler umuyor ve planlıyorsunuz?*

Emre Yavuz: Şu an için önceliğim Rachmaninoff albümünü mümkün olduğu kadar çok kişiye ulaştırmak. Bu kaydı 2019 Aralık'ta yaptım ve pandemi nedeniyle çıkışı çok gecikti ve karmaşıklaştı. Normalde bu zamanlarda ikinci kaydı yayınlamayı düşünüyordum. Hiçbir zaman gerçekliğimi, yaratıcılığımı yitirmeden, yozlaşmadan, sıkıcılaşmadan müzik yapmak istiyorum sadece.

Filiz Kansu Çelik: *Zaman ayırdığınız ve görüşlerinizi paylaştığınız için çok teşekkür ederim.*

Filiz Kansu Celik